

якщо відомості, що містяться в адміністративному акті, будуть розголошені.

Таким чином, створення якісної системи класифікації адміністративних актів надасть можливість оперативніше та якісніше вирішувати питання, які постають перед відповідними державними органами у повсякденній діяльності, забезпечить мінімальні строки доступу до необхідної інформації та дозволить глибше з'ясувати правову природу адміністративних актів у цілому. Все це, безсумнівно, позитивно відобразиться й на ефективності оскарження таких актів в адміністративному судочинстві.

Список бібліографічних посилань

1. Рибалкін А. О. Проблеми систематизації нормативних актів органів внутрішніх справ. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2001. № 14. С. 128–133.
2. Пчелін В. Б. Перегляд адміністративних актів органів внутрішніх справ : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2011. 189 с.
3. Стефанюк В. С. Правові акти управління. *Право України*. 2003. № 7. С. 3–9.
4. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Факт, 2003. 384 с.
5. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. Вид. 2-ге допов. та перероб. Київ : Атіка, 2003. 576 с.
6. Адміністративне право України. Академічний курс : в 2 т. : підручник / за ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Юрид. думка, 2004. Т. 1: Загальна частина. 2004. 584 с.
7. Козлов Ю. М. Административное право : учеб. М. : Юристъ, 1999. 320 с.

Одержано 16.04.2018

УДК 351.75+343.34

Альона Валентинівна Комзюк,

*ад'юнкт Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФУНКЦІЙ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ НЕДЕРЖАВНИМИ МІЛІТАРИЗОВАНИМИ ФОРМУВАННЯМИ

Ефективність охорони громадського порядку і боротьби з правопорушеннями неможливі без підтримки та участі у цій справі широких верств населення [1, с. 11–12].

В Україні останнім часом активізувалась діяльність громадських формувань, щодо яких відсутні відомості про законні підстави їх організації та функціонування.

Революція гідності та російська агресія сприяли значному підвищенню політико-правової активності громадян, результатом чого стало виникнення нових форм об'єднань громадян. Окремі представники громадськості не просто вимагають від державних структур активізації протидії правопорушенням, а й роблять спроби власними силами вплинути на ситуацію, перебравши на себе виконання функцій правоохорони. Це, в свою чергу, потребує оцінки правомірності такої діяльності, відповідності її вимогам Конституції України та чинному законодавству.

Відтак завданням є визначення правомірності здійснення функцій охорони громадського порядку недержавними мілітаризованими формуваннями.

Доцільно проаналізувати загальні правові засади участі громадськості в охороні громадського порядку. Насамперед нагадаємо ст. 36 Конституції України [2], яка гарантує громадянам право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Проте в цій же статті йдеться про можливість законодавчого обмеження цього права в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей. Зокрема такі обмеження, точніше, певні додаткові вимоги щодо створення і діяльності стосуються об'єднань правоохоронного спрямування.

Основним центральним органом виконавчої влади, на який покладається здійснення функцій щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, є Національна поліція України. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» [3] діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства. Необхідно наголосити, що саме у взаємодії з органами поліції можуть здійснювати практичну діяльність громадські формування з охорони громадського порядку. Про це свідчить аналіз ст. 3 Закону України

«Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [4], в якій зазначено, що повсякденна (оперативна) діяльність таких формувань організовується, спрямовується і контролюється відповідними органами Національної поліції. Засади їх створення та функціонування також визначено у згаданому Законі, тому варто детальніше зупинитись на його основних положеннях.

Зазначені формування не можуть функціонувати, якщо вони не створені у порядку, встановленому Законом «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». Тому викликає сумніви легітимність деяких формувань, про створення яких останнім часом повідомляють засоби масової інформації.

Так, очима членів організації «Національні дружини», які нещодавно склали присягу «на вірність та служіння Українському народу» у м. Києві, злочинність на вулицях, правопорушення, крадіжки, наркоманія, реклама наркотиків на вулицях є наслідком дефіциту контролю правоохоронних органів. Організація збирається посилити патрулювання вулиць українських міст та надати необхідну допомогу поліцейським у забезпеченні спокою та запобіганню правопорушенням. Зокрема, вони вже нібито почали боротьбу з браконьєрами, незаконними гральними салонами тощо [5].

Виникає запитання, чи правомірні дії та наміри цієї організації, адже керівники таких формувань впевнені, що діють виключно в межах Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». На нашу думку, згадані «Національні дружини» насамперед мають пройти державну реєстрацію, для якої, як встановлює згаданий Закон, подаються рішення про створення громадського формування, підтримане відповідним органом Національної поліції, узгоджене з ним положення (статут), інформація про склад керівного органу, а також список членів формування.

Положення (статут) про громадське формування є основним документом, відповідно до якого формування здійснює свою діяльність. Воно повинно містити:

1) назву, мету, завдання громадського формування та його юридичну адресу;

2) відомості про структуру формування і територію, в межах якої воно провадитиме свою діяльність;

3) визначення порядку створення та діяльності керівних і виконавчих органів (штабів, координаційних рад, правлінь), їх повноважень;

4) умови і порядок прийняття громадян до громадського формування і вибуття з нього;

5) статутні права та обов'язки членів громадського формування;

6) джерела надходження, порядок використання коштів та іншого майна громадського формування;

7) порядок відшкодування витрат на використання приватного автомобіля транспорту або у разі завдання збитків майну члена громадського формування під час виконання ним своїх обов'язків;

8) порядок внесення змін і доповнень до положення (статуту);

9) порядок припинення діяльності громадського формування і вирішення питань, пов'язаних з його ліквідацією.

Оскільки положення (статут) погоджується з керівництвом відповідного територіального органу Національної поліції, останнє має можливість забезпечити його відповідність встановленим вимогам. Щодо згаданих «Національних дружин», наприклад, інформація про положення чи статут на офіційній сторінці в мережі Інтернет відсутня [6].

Відтак існування подібних організацій насправді підтверджує хибну думку про те, що в складних соціально-політичних умовах в Україні можливе вільне і безконтрольне застосування насилля, тому громадяни вимушені шукати допомогу, надійне плече, вбачаючи в цьому «гарантію спокою та порядку». Такою гарантією ніби може стати контроль подібних формувань за злочинністю. На нашу думку, такий контроль, прикриваючись благородними цілями, неодмінно призведе до втручання в усі суспільні та приватні сфери життя людини і громадянина [7].

Головне і єдине завдання громадських об'єднань – це допомога Національній поліції в забезпеченні громадського порядку і попередження незначних правопорушень. Робота таких структур дуже жорстко регулюється, у таких формувань практично немає свободи дій поза межами контролю поліції. При цьому

нормативні документи прописані так, щоб не допустити передачі функцій держави стороннім структурам чи підміни обов'язків правоохоронних органів. Важливо також зазначити, що приступити до виконання своїх обов'язків учасники цих формувань можуть тільки після проходження відповідної правової і спеціальної підготовки в органах Національної поліції, а також отримавши в органах місцевого самоврядування свідоцтво учасника (члена) громадського формування і маючи нарукавні пов'язки, зразки яких затверджуються у встановленому порядку [8].

У нашій країні можуть існувати різні громадські організації, в тому числі правоохоронної спрямованості, але утворюватися і функціонувати вони мають виключно відповідно до закону. В Україні є лише одна монополія на застосування сили – це держава, від імені якої діє й Національна поліція. Саме з цих позицій варто оцінювати правомірність здійснення функцій охорони громадського порядку недержавними мілітаризованими формуваннями. Якщо їх засновником чи засновниками дотримано всіх вимог закону щодо утворення формування, забезпечено його дієву взаємодію з органами Національної поліції, належне здійснення учасниками формування своїх статутних завдань і функцій, то таку соціально-політичну активність можна лише вітати. Створення ж і діяльність будь-яких громадських, особливо мілітаризованих, формувань з порушенням встановленого законом порядку є неприпустимими, а подібні формування підлягають примусовому розпуску.

Список бібліографічних посилань

1. Музичук О. М. Організаційно-правові основи участі громадян в охороні громадського порядку і боротьбі з правопорушеннями : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2003. 193 с.
2. Конституція України : закон України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 28.03.2018).
4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22.06.2000 № 1835-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 40. Ст. 338.
5. «Національні дружини»: що таке «український порядок»? *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/donbass-realii/29015410.html> (дата звернення: 28.03.2018).

6. Національні дружини : сайт. URL: <http://ndrugua.org> (дата звернення: 27.03.2018).

7. Шрамович В. Хто і навіщо створив «Національні дружини»? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-42859649> (дата звернення: 28.03.2018).

8. Национальные дружины – кто они и зачем? *Популярный еженедельник 7я*. 2018. № 6 (896).

Одержано 16.04.2018

УДК 343.98:343.364(477)

Ксенія Сергіївна Котлубаєва,

*ад'юнкт Харківського національного університету
внутрішніх справ*

МОТИВИ ВВЕДЕННЯ В ОМАНУ СУДУ АБО ІНШОГО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЇХ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Мотив вчинення злочину тісно пов'язаний з іншими елементами криміналістичної характеристики злочинів. Встановлення можливих мотивів дозволяє окреслити коло ймовірних злочинців, розробити план подальших дій та використання тактичних прийомів розслідування. В деяких видах злочинів мотив є обов'язковою ознакою складу злочину та підлягає встановленню.

До питання мотиву вчинення злочинів в своїх працях звертались такі науковці як В. Д. Берназ, Р. С. Белкін, В. К. Вельський, Б. с. Волков, В. К. Гавло, М. М. Гернет, Ф. В. Глазирін, А. Ф. Зелінський, А. В. Іщенко, О. Н. Колісниченко, В. О. Коновалова, А. С. Кривошеев, В. К. Лисиченко, В. Г. Лукашевич, І. А. Матусевич, А. В. Наумов, С. В. Познищев, О. Р. Ратинов, М. В. Салтєвський, М. О. Селиванов, С. С. Степичев, П. П. Цветков, М. П. Яблоков, І. М. Якімов та інші.

Однак на даний момент залишаються недостатньо вивченими питання, що стосуються мотивів введення в оману суду або іншого уповноваженого органу.

Перш ніж перейти до висвітлення мотивів введення в оману суду або іншого уповноваженого органу з'ясуємо, що розуміють під мотивом злочину. У загальній психології під мотивом (від латинського «moveo» – рухаю, штовхаю) розуміють те, що спонукає діяльність людини, те чому здійснюється така діяльність [1, с. 96; 2, с. 61].